

Ministerul Educației al Republicii Moldova

Proiectul

“Educație de calitate în mediul rural din Moldova”

FORMAREA PROFESORILOR

PENTRU IMPLEMENTAREA CURRICULUMULUI MODERNIZAT

DE LICEU

EDUCAȚIE CIVICĂ

Suport de curs

Elaborat de: Rodica Solovei

CUPRINS:

- I. Structura și funcțiile curriculumului modernizat la Educația civică
- II. Concepția didactică a disciplinei
- III. Metodologia formării competențelor și proiectarea didactică la Educația civică
- IV. Corelarea competențelor – subcompetențelor – conținuturilor – tipurilor de activități
- V. Strategii didactice de predare- învățare-evaluare
- VI. Proiectul unei unități de învățare la Educația civică. Proiectul unei lecții ca element operațional subordonat unității de învățare
- VII. Recomandări metodice de utilizare a resurselor didactice

I. STRUCTURA SI FUNCȚIILE CURRICULUMULUI MODERNIZAT LA EDUCAȚIA CIVICĂ

În conformitate cu Planul pentru învățământul primar, gimnazial, mediu general și liceal (ordinul nr.384 din 27.05.2010), începând cu 01 septembrie 2010, disciplina Educație civică se va preda în clasele de liceu X –XII câte o oră săptămînal. Organizarea procesului educațional la disciplină se va baza pe curriculumul modernizat, aprobat de către Consiliul Național pentru Curriculum (proces-verbal nr.244 (treapta liceală) din 27 aprilie 2010.

Esența modernizării curriculumului de Educație civică pentru liceu rezidă în trecerea de la modelul de proiectare curriculară axat pe obiective la modelul centrat pe competențe. Acceptarea acestui model a fost determinat, în primul rînd, de schimbările pe multiple planuri care se produc în comunitatea națională/ europeană/ mondială, schimbări care solicită modernizarea procesului educațional în scopul pregătirii elevilor pentru a se integra eficient în comunitate și a contribui la dezvoltarea în bine a acesteia.

Adoptarea învățării bazate pe competențe oferă sistemului de învățămînt direcții mult mai clare de formare/dezvoltare a personalității elevului, asigurînd compatibilizarea finalităților educației din Republica Moldova cu finalitățile din sistemele de învățămînt europene. Totodată centrarea curriculumului de Educație civică pe competențe va contribui, de rînd cu celelalte curricula școlare, la formarea de cetățeni pregătiți pentru inserție în comunitate, or, elevul, pe parcursul școlarității, va însuși un ansamblu de competențe funcționale, care îi va ajuta să realizeze sarcini semnificative - să rezolve probleme din cotidian.

Nevoia de modernizare a curriculumului, în general, a fost enunțată de un număr reprezentativ de cadre didactice, părinți, manageri (circa 2100 respondenți) din Republică Moldova, care și-au expus opiniile în procesul de evaluare complexă a curriculumului școlar. Vom remarca doar cîteva răspunsuri, dar care considerăm că sunt suficient de relevante în contextul problematicii pe care o abordăm. Astfel, referindu-se la nivelul de orientare a curriculumului spre integrarea socială a elevilor, 43% din respondenți răspund - în mică măsură, iar 8% - că nu orientează deloc.

Fiind solicitați să determine măsura în care curricula școlare influențează asupra formării concepției de viață a elevilor, 35% din respondenți consideră - în mică măsură și 2% - nu contribuie. La întrebarea “cît de mult curricula contribuie la dezvoltarea celor 8 competențe – cheie (europene)?”, răspunsurile se prezintă astfel: 51% din respondenți menționează competența de comunicare în limba maternă; 9% - competențe în matematică și competențe elementare în științe și tehnologie, 5% - competențe în utilizarea noilor tehnologii informaționale și de comunicație, 25% - competența culturală, 4% - competențe civice și interpersonale, 2% - competențe antreprenoriale, 18% - competențe de comunicare în limba străină, 10% - competența a învăța să înveți. 74,5% din respondenți consideră că respectivele curricula sunt adecvate contextului sociocultural național în mică măsură, iar 14,5% - că nu sunt adecvate. Iar la întrebarea în ce măsură curriculumul în forma actuală răspunde nevoilor beneficiarilor, 50% au menționat că în mică măsură, iar 45% - că nu răspunde deloc. (Mai detaliat vezi: *Evaluarea curriculumului școlar – perspectivă de modernizare*, IȘE, 2009).

Acestea și alte răspunsuri au ridicat mari semne de întrebare vizavi de caracterul funcțional al curriculumului, au confirmat existența unei discrepanțe dintre ceea ce învață elevii la școală și cerințele vieții și au constituit un punct de pornire în stabilirea acțiunilor de modernizare a curriculumului.

În acest context, modernizarea curriculumului de Educație civică a fost determinat de stringenta nevoie de a axa procesul educațional la disciplină nu doar pe A ȘTI, A ȘTI SĂ FACI, A ȘTI SĂ FII, ci

și pe A ȘTI SĂ MUNCEȘTI CU CEILALȚI și A ȘTI SĂ TE TRANSFORMI PE TINE ȘI SĂ SCHIMBI SOCIETATEA.

Comparativ cu ediția anterioară a curriculumului de Educația civică, în varianta modernizată a acestuia s-a produs o deplasare de accent, astfel încât:

- Sunt stabilite direcții mai clare de formare-dezvoltare a personalității elevului.
- Sunt determinate un ansamblu de competențe, care vor fi formate/dezvoltate elevului în vederea realizării unor sarcini semnificative în cotidian.
- Este facilitat transferul cunoștințelor: acestea devin funcționale și accentuează dimensiunea acțională a procesului educațional.
- Este racordat la nevoile de formare ale elevului și la cerințele reale ale vieții.
- Are deschidere spre conținuturi inter/transdisciplinare.
- Favorizează proiectarea/ desfășurarea procesului educațional din perspectiva unui sistem de valori general-umane, naționale, educaționale.
- Orientează spre realizare personală, spre dezvoltarea unui cetățean activ și responsabil, pentru angajabilitate în piața muncii.

Metodologia proiectării curriculumului de Educația civică a implicat un ansamblu de instrumente și etape consecutive și poate fi reprezentată schematic în următorul tabel:

Nr. d/o	Componente structurale ale curriculumului de Educație civică	Metodologia de elaborare
1.	PRELIMINARII	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sunt menționate funcțiile de bază ale curriculumului. ○ Este indicat cui este adresat curriculumul. ○ Se prezintă esența modernizării curriculumului de Educație civică.
2.	CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI	<ul style="list-style-type: none"> ○ Este indicat scopul major al Educației civice în liceu. ○ Este prezentată actualitatea disciplinei. ○ Sunt descrise dimensiunile de bază/ componentele disciplinei. ○ Sunt elucidate principiile Educației civice.
3.	COMPETENȚE – CHEIE/TRANSVERSALE	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sunt proiectate 10 competențe – cheie, pe baza celor 8 competențe – cheie, propuse de Comisia Europeană.
4.	COMPETENȚE-CHEIE/TRANSVERSALE ȘI TRANSDISCIPLINARE PENTRU TREAPTA LICEALĂ DE ÎNVĂȚĂMÎNT	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sunt proiectate competențe pentru treapta liceală, pe baza celor 10 competențe-cheie/transversale.
5.	COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI EDUCAȚIE CIVICĂ	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sunt formulate 4 competențe specifice ale disciplinei Educație civică, reieșind din competențele pentru treapta liceală de învățămînt.
6.	REPARTIZAREA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT	<ul style="list-style-type: none"> ○ Este proiectată administrarea disciplinei: nr. de unități de conținut pe clase, nr. de ore pe an,

	PE CLASE ȘI PE UNITĂȚI DE TIMP	repartizarea orelor pentru fiecare unitate de conținut/modul.
7.	SUBCOMPETENȚE, SUGESTII DE CONȚINUTURI, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sunt proiectate subcompetențele, care derivă din competențele specifice. ○ Sunt propuse sugestii de conținuturi pentru fiecare modul, care se raportează la subcompetențe. ○ Sunt propuse activități de învățare și de evaluare, care se raportează la conținuturi și subcompetențe.
8.	STRATEGII DIDACTICE	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sunt propuse metode active de dezvoltare a competențelor/ subcompetențelor. ○ Sunt descrise modalități de construire a unei strategii didactice care să conducă la dezvoltarea competențelor /subcompetențelor. ○ Sunt stabilite formele de activitate extrașcolară la Educația civică, eficiente pentru dezvoltarea competențelor integratoare.
9.	STRATEGII DE EVALUARE	<ul style="list-style-type: none"> ○ Este indicat specificul evaluării la Educația civică, accentul fiind pus pe evaluarea procesului, a competențelor achiziționate, pe evaluarea formatoare. ○ Sunt propuse strategii eficiente de evaluare la Educația civică.
10.	LISTA BIBLIOGRAFICĂ	<ul style="list-style-type: none"> ○ Este propusă o listă de surse relevante de specialitate.

Curriculumul liceal la Educația civică are următoarele funcții:

- *Reglează procesul de predare / învățare/ evaluare la disciplină, orientat spre formarea de competențe.*
- *Oferă repere pentru proiectarea didactică la disciplină din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe.*
- *Constituie actul normativ de bază pentru elaborarea manualelor, a ghidurilor metodologice și a altor materiale didactice la disciplină.*
- *Contribuie la realizarea interdisciplinarității/ transdisciplinarității în cadrul procesului de predare/învățare/evaluare.*
- *Asigură stabilitatea și continuitatea desfășurării procesului educațional la disciplină.*
- *Creează oportunități de manifestare a libertății/ creativității/ flexibilității cadrului didactic.*

Curriculumul este destinat elevilor și profesorilor de Educație civică din liceu, precum și cadrelor didactice de la instituțiile superioare de învățământ, antrenați în formarea inițială și continuă la Educația civică, specialiștilor de la direcțiile raionale de învățământ, tineret și sport care sunt responsabili de disciplina respectivă, autorilor de manuale, ghiduri metodologice și alt suport didactic la Educația civică.

II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

Comparând varianta precedentă a curriculumului cu actuala, constatăm că în varianta modernizată, în componenta *Concepția didactică a disciplinei* este reliefat, prin excelență, caracterul integrator și complex al demersului de Educație civică în liceu, precum și faptul că acest demers își propune să se extindă dinspre școală spre comunitate. În acest context, este important a evidenția scopul major al disciplinei Educație civică în liceu: *formarea cetățeanului activ și responsabil, pregătirea elevului pentru a trăi și a activa conștient într-o societate democratică, a-și asuma responsabilități pentru propriul destin și destinul comunității*. Pentru atingerea dezideratului enunțat liceenii vor fi antrenați în activități de învățare structurate pe următoarele dimensiuni majore: *educație pentru identitate, educație pentru valorile naționale și general-umane, educație pentru democrație și civism, educație pentru creștere personală și carieră, educație pentru promovarea sănătății fizice și psihice*. Valorizarea acestor dimensiuni în cadrul procesului educațional la disciplină va contribui, pe termen lung, la dezvoltarea competențelor de bază/ transdisciplinare specifice treptei liceale de învățământ și, pe termen scurt, la dezvoltarea competențelor specifice disciplinei Educație civică la liceu, acestea din urmă fiind:

1. Aplicarea achizițiilor intelectuale specifice domeniului civic pentru investigarea/ aprecierea unor fapte, evenimente, procese din viața cotidiană.
2. Valorificarea oportunităților de creștere personală, dezvoltare pentru carieră și de încadrare în câmpul muncii.
3. Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.
4. Valorizarea în cotidian a respectului față de valorile naționale și europene, față de lege.

În implementarea curriculumului de Educație civică profesorul va ține cont de principiile pe care este fondat acesta și anume:

- principiul compatibilizării curriculumului național cu experiențele și practicile statelor europene;
- principiul integrării teoriei cu practica;
- principiul coerenței intra- și interdisciplinare, intra- și intercurriculare;
- principiul centrării pe elev;
- principiul echilibrului între nevoile individuale și binele public;
- principiul accesibilității;
- principiul învățării prin acțiune.

Comparând cu varianta anterioară a curriculumului, constatăm în actuala o completare cu principii care denotă caracterul integrativ și praxiologic al disciplinei și racordarea la practicile educaționale europene.

Vom menționa că principiile au un caracter sistemic, aceasta însemnând că interacționează între ele și solicită a fi aplicate simultan și ca un tot întreg. Totodată principiile au un caracter general, adică se referă la toate componentele procesului educațional la disciplină.

III. METODOLOGIA FORMĂRII COMPETENȚELOR ȘI PROIECTAREA DIDACTICĂ LA EDUCAȚIA CIVICĂ

Conceptul de competență care stă la baza curriculumului modernizat de Educație civică oferă modalitatea cea mai sigură de dezvoltare a personalității elevului, or, competențele, prin definiție, integrează domeniile cognitiv, afectiv, atitudinal, psihomotor, social. Totodată, învățarea bazată pe competențe propune o deplasare de accent dinspre evaluarea sumativă/ normativă spre evaluarea formativă și formatoare, aceasta necesitând o abordare integratoare a activității de formare/ dezvoltare și evaluare a subcompetențelor/ competențelor specifice.

În curriculumul de Educație civică competența școlară este definită ca:

Un ansamblu/ sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite de elevi prin învățare și mobilizate în contexte specifice de realizare, adaptate vârstei elevului și nivelului cognitiv al acestuia, în vederea rezolvării unor probleme cu care acesta se poate confrunta în viața reală.

La elaborarea acestei definiții s-a ținut cont de definiția competențelor – cheie, în accepțiunea Comisiei Europene:

Competențele - cheie reprezintă un pachet transferabil și multifuncțional de cunoștințe, deprinderi (abilități) și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru incluziune socială și inserție profesională. Acestea trebuie dezvoltate pînă la finalizarea educației obligatorii și trebuie să acționeze ca un fundament pentru învățarea în continuare, ca parte a învățării pe parcursul întregii vieți.

La o analiză a definițiilor de mai sus constatăm că în ambele cazuri competențele cuprind/ se referă la trei domenii ale vieții (vezi tabelul):

Domeniu	Competențe funcționale
Cultural (realizarea personală și dezvoltarea de-a lungul vieții)	Competențe care dau posibilitatea/ oferă oportunități persoanei să-și realizeze obiectivele/ aspirațiile individuale și o motivează în dorința de a învăța pe parcursul întregii vieți.
Social (cetățenia activă și incluziune)	Competențe care permit persoanei să se implice în viața comunității ca un cetățean activ și responsabil.
Uman (angajarea într-un loc de muncă)	Competențe care oferă persoanei posibilitatea de a obține pe viitor o slujbă decentă pe piața forței de muncă.

Examinînd sistemele de competențe proiectate în curriculumul de Educație civică, constatăm că cele opt domenii ale competențelor-cheie (propușe de Comisia Europeană) sunt reluate în curriculum de mai multe ori, or, structura competențelor – cheie/transversale și competențele – cheie pentru treapta liceală de învățămînt sunt într-o corelare logică cu competențele specifice ale disciplinei. Identificăm,

din această perspectivă, competențe-cheie transversale, vizate direct prin studiul Educației civice și competențe-cheie transversale, vizate indirect prin studiul Educației civice (vezi tabelul):

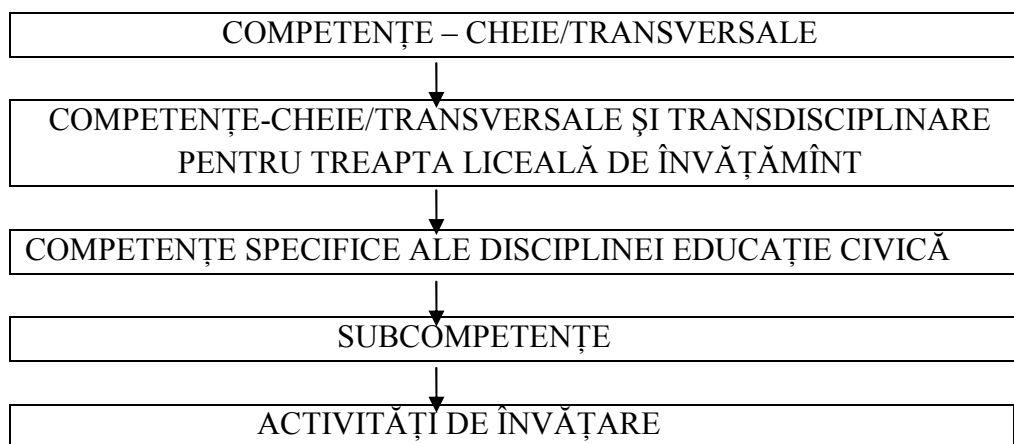
Competențe-cheie transversale vizate direct prin studiul Educației civice	Competențe-cheie transversale vizate indirect prin studiul Educației civice
<ul style="list-style-type: none"> • Competențe de a învăța să înveți • Competențe de autocunoaștere și autorealizare • Competențe interpersonale, civice și morale • Competențe acțional-strategice • Competențe antreprenoriale • Competențe culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori) 	<ul style="list-style-type: none"> • Competențe de comunicare în limba maternă și în limba română. • Competențe de comunicare într-o limbă străină • Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie • Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC)

Înainte de a ne referi la Metodologia formării competențelor la Educația civică, vom prezenta sumar, în tabelul ce urmează, esența celor 10 competențe – cheie.

Competența - cheie	Descrierea competenței -cheie
Competențe de învățare/de a învăța să înveți	Abilitatea elevului de a-și programa eficient timpul, de a-și organiza propria învățare, atât individual, cât și în grup; de a achiziționa, a procesa, a evalua și a asimila noi cunoștințe; de a aplica noile cunoștințe și deprinderi într-o varietate de contexte. Această competență contribuie în mod eficient la managementul traseului personal și profesional.
Competențe de comunicare în limba maternă/limba română	Abilitatea elevului de a exprima și interpreta gânduri, sentimente și fapte atât pe cale orală, cât și în scris (în limba maternă și în limba română) și de a interacționa într-un mod adecvat în cadrul contextelor sociale și culturale – în educație și instruire, acasă sau în comunitate.
Competențe de comunicare într-o limbă străină	Abilitatea de a înțelege, de a exprima și de a interpreta gânduri, sentimente și fapte atât pe cale orală, cât și în scris (ascultare, vorbire, lectură și scriere) într-o limbă străină, în diverse contexte. Comunicarea într-o limbă străină, de asemenea, presupune abilități de mediere și înțelegere culturală.
Competențe acțional-strategice	Capacitatea elevului de a determina scopurile și a prognoza rezultatele așteptate, a identifica și a soluționa probleme, de a-și planifica acțiunile, activitatea, de a selecta modalități optime de lucru, de a realiza activitatea conform planului și a evalua rezultatele ei; de a-și forma deprinderi de lucru în echipă.
Competențe de autocunoaștere și autorealizare	Capacitatea elevului de înțelegere și apreciere a Sinelui; de reflecție asupra comportamentului său în societate; valorificarea propriilor aptitudini; autodeterminarea școlară, profesională, socială; elaborarea unui plan de

<p>Competențe interpersonale, civice, morale</p>	<p>creștere personală și profesională.</p> <p>Capacitatea de a participa eficient și constructiv la viața socială și a rezolva conflicte, în caz de necesitate. Abilități de interacțiune efectivă, în mod individual și în grup, manifestarea de atitudini bazate pe valori morale.</p>
<p>Competențe de baza în matematică, științe și tehnologie</p>	<p>Abilitatea de a aduna, scădea, înmulți și împărți mental sau în scris pentru a rezolva o gamă de probleme în situații cotidiene. Accentul se pune mai degrabă pe proces decât pe rezultat, pe activitate decât pe cunoaștere. Competența în tehnologie este apreciată ca înțelegere și aplicare a acelor cunoștințe și metode, care pot modifica cadrul natural ca răspuns la nevoile și doleanțele persoanelor.</p>
<p>Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale</p>	<p>Capacitatea de a utiliza cu încredere, la școală, în timpul liber, în scopul de a comunica, a mijloacelor electronice. Aceste competențe se referă la formarea gândirii logice și critice, la abilitățile de căutare, procesare, analiză și selectare a informației. Pentru nivelul de bază, abilitățile TIC cuprind utilizarea tehnologiei multimedia pentru a primi, a evalua, a stoca, a produce, a prezenta și a schimba informații și pentru a comunica, a participa în rețele prin intermediul Internetului.</p>
<p>Competențe culturale, interculturale (a recepta și a crea valori)</p>	<p>Capacitatea de interiorizare a valorilor naționale și general-umane; aprecierea specificului culturii naționale și a celei universale; înțelegerea fenomenelor și tradițiilor de familie, sociale; estimarea rolului științei și a religiei în viața omului, influența lor asupra lumii; cultura timpului liber. Exprimarea culturală cuprinde aprecierea exprimării creative a ideilor, experiențelor și a emoțiilor prin intermediul muzicii, dansului, expresiei corporale, literaturii, artelor plastice etc.</p>
<p>10. Competențe antreprenoriale</p>	<p>Spirit de inițiativă și antreprenoriat. Vizează capacitatea de analiză a situației pe piața muncii, abilitatea de a acționa în corespundere cu profilul personal și social, implică asumarea responsabilității pentru acțiuni, dezvoltarea unei viziuni strategice, stabilirea obiectivelor și realizarea lor.</p>

Metodologia formării competențelor la Educația civică presupune *particularizarea/ derivarea logică* a competențelor-cheie în subcompetențe și selectarea/ adaptarea /construirea adecvată (nicidecum arbitrară) de către profesori a activităților de învățare orientate exclusiv spre dezvoltarea subcompetențelor/ competențelor vizate (vezi schema):

Procesul formării/ dezvoltării la elevi a competențelor se desfășoară sub forma unei triade care reprezintă un sistem de cunoștințe, capacități, comportamente. Astfel, pentru început, profesorul oferă elevilor spre învățare un sistem de informații/ **cunoștințe funcționale**, adică utile. Elevul va fi învățat să înțeleagă că însușește volumul respectiv de cunoștințe nu pentru că așa „cere programa” sau că „subiectul respectiv va fi la examen”, ci pentru că informațiile achiziționate le va aplica repetat la lecții/ le va exercita în vederea formării/ dezvoltării unor **capacități**. Profesorul va crea elevilor situații de învățare pentru aplicarea repetată a cunoștințelor asimilate, fapt care va duce la formare de capacități, pe care elevul le va utiliza în activitatea școlară și extrașcolară, iar mai târziu le va valorifica în plan social, în cotidian, sub forma unor comportamente.

Comportamentele constructive, sunt o rezultată a formării la lecție și în cadrul activităților extrașcolare a unor conduite și atitudini pozitive exprimate și manifestate pe plan social, în viața de zi cu zi, dar care au fost dobândite pe parcursul școlarității la o anumită disciplină școlară (în cazul nostru la Educația civică)/ în cadrul tuturor disciplinelor de studiu.

Sintetizând cele relatate mai sus, menționăm că *formarea de competențe nu reprezintă o însumare prin adăugare, ci o însumare prin consecință, astfel încât competențele sunt rezultatul cunoștințelor funcționale, care prin exerciții de aplicare sistematică la lecții facilitează formarea de capacități de aplicare (care se manifestă sub formă de priceperi, deprinderi, abilități, care după o perioadă mai lungă de timp (semestru/ semestre, an/ani de studiu se transformă în plan psihomotor în atitudini și conduite, iar în plan social se manifestă sub forma unor comportamente constructive.*

Învățarea centrată pe formarea de competențe solicită din partea cadrului didactic un alt tip de abordare a proiectării didactice de lungă durată și anume, proiectarea didactică pe unități de învățare.

O unitate de învățare este o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, care cuprinde mai multe subiecte și se desfășoară pe o perioadă determinată de timp. Este coerentă în raport cu competențele, este deschisă, flexibilă, determină obligatoriu formarea la elevi a unor subcompetențe/ competențe specifice și se finalizează prin evaluare sumativă. Unitatea de învățare operează prin intermediul unor modele de învățare/predare și subordonează lecția, ca element operațional.

Pentru a elabora proiectul didactic de lungă durată la Educația civică, profesorul va parcurge următorii pași:

- va citi curriculumul la disciplină pentru a înțelege logica internă a acestuia;
- va determina temele majore din curriculum, care vor constitui unitățile de învățare;
- va stabili succesiunea parcurgerii unităților de învățare;
- va determina conținuturile vizate pentru fiecare unitate de învățare;
- va asocia competențelor specifice conținuturile vizate;
- va stabili cât de relevante sunt conținuturile în raport cu competențele vizate;
- va stabili dacă ansamblul *competențe - conținuturi* permite o evaluare autentică și dacă e cazul, se va dezice de unele conținuturi, ca, ulterior, să le utilizeze pentru altă unitate de învățare;
- va stabili nr. de ore alocate pentru fiecare unitate de învățare și pentru conținuturile corespunzătoare;
- va elabora proiectul de lungă durată.

În cadrul disciplinei Educație civică un modul poate fi echivalent cu o unitate de învățare (de exemplu: modulul *Creșterea personală și orientarea pentru carieră*) sau poate cuprinde două sau mai multe unități de învățare (de exemplu modulul *Legea: instrument de protecție a persoanei*). Proiectarea de lungă durată la Educația civică poate fi întocmită în baza următorului tabel:

Competențe specifice/ subcompetențe	Unități de învățare	Conținuturi vizate	Număr de ore	Săptămîna	Observații
<i>Profesorul precizează competențele specifice din curriculum și subcompetențele</i>	<i>Profesorul indică titluri de teme majore care constituie unități de învățare</i>	<i>Profesorul le selectează din lista de conținuturi recomandate din curriculum</i>	<i>Profesorul stabilește nr. de ore, orientîndu-se după componenta nr.5 din curriculum</i>	<i>Profesorul indică perioada cînd se vor desfășura orele</i>	<i>Profesorul menționează unele modificări, concretizări, detalieri etc.</i>

După elaborarea proiectului didactic de lungă durată, profesorul va elabora proiecte didactice ale unităților de învățare.

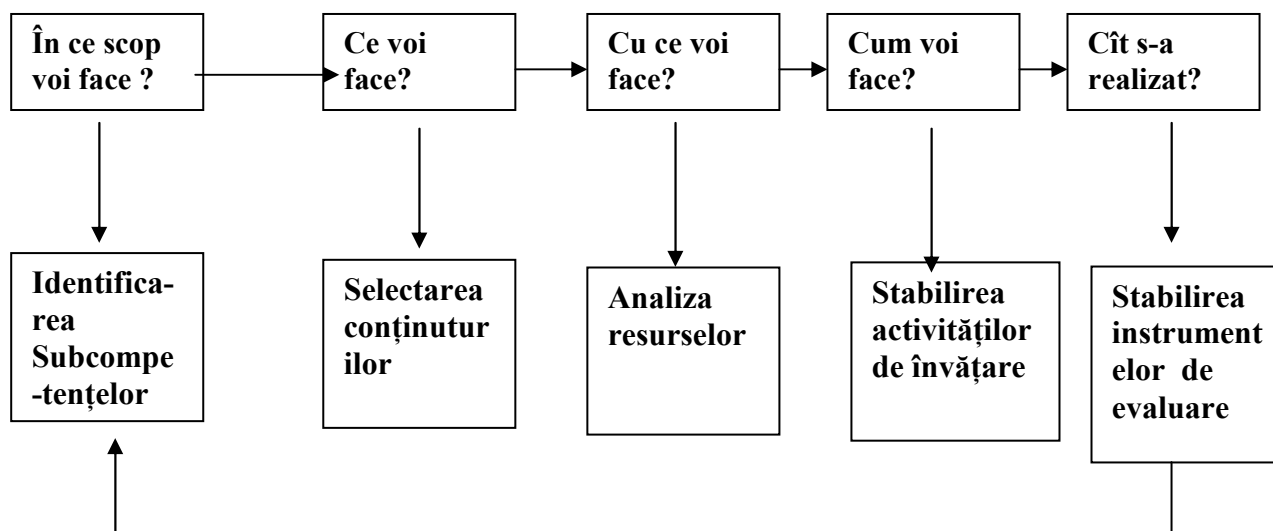
Metodologia de proiectare a unei unități de învățare presupune o succesiune de etape, înlănțuite logic, care vizează detalierea conținuturilor în vederea dezvoltării unor subcompetențe, prin valorificarea anumitor activități de învățare.

Proiectarea unei unități de învățare implică o serie de factori, după cum urmează:

- subcompetențe (de ce?)
- conținuturi (ce?)
- resurse (cu cine? cu ce?)

- activități de învățare (cum ?)
- evaluare (cît ?)

Etapele în proiectarea unei unități de învățare pot fi prezentate schematic astfel :

Proiectul unei unități de învățare poate fi elaborat în baza următorului tabel:

Data	Subcompetențe	Conținuturi (detalieri)	Activități de învățare	Resurse (materiale, procedurale, de timp)	Evaluare	Obs
	<i>Profesorul precizează subcompetențele, ținând cont de competențele specifice din proiectarea de lungă durată</i>	<i>Profesorul prezintă detalieri de conținut necesare în explicitarea anumitor parcursuri</i>	<i>Profesorul indică activitățile de învățare (din curriculum sau altele) care sunt adecvate pentru dezvoltarea subcompetențelor</i>	<i>Profesorul face specificări vizînd timpul, locul desfășurării, materialul didactic necesar, formele de organizare</i>	<i>Profesorul indică instrumentele/ metodele/ formele de evaluare pe care le va valorifica</i>	

Vom menționa că proiectarea unității de învățare la Educația civică orientează activitatea cadrului didactic pe două coordonate:

- corelarea pe orizontală a elementelor care stau la baza proiectării/ desfășurării procesului educațional;
- corelarea pe verticală a elementelor/ etapelor care stau la baza proiectării/ desfășurării procesului educațional.

Profesorul va fi atent la stabilirea coerenței pe orizontală între *Subcompetențe - Conținuturi - Activități de învățare- Resurse – Evaluare*. De asemenea, profesorul va utiliza ca evenimente instructionale fie etapele cadrului tradițional, fie cele ale cadrului *Evocare –Realizarea Sensului–Reflecție–Extindere*, sau cadrul simplificat al ERRE: *Familiarizare–Structurare – Aplicare*.

Etapa de *Familiarizare* corespunde, în mare, cu etapa de *Evocare*. Specific pentru această etapă este faptul că profesorul apelează/ valorifică experiența elevilor, le trezește interesul pentru subiectul de studiat, creînd situații problematizate și conflicte cognitive. Elevii sunt implicați în activitate atât la nivel de gândire teoretică, cât și la nivel de acțiune practică. Profesorul identifică nevoile/ interesele elevilor în raport cu subiectul de studiat. La etapa de *Structurare* (corespunde *Realizării sensului*) elevii studiază informația nouă și o procesează, învață să explice, să compare, să esențializeze etc. Profesorul dirijează procesul de învățare, ghidîndu-i pe discipoli în a identifica modalități de învățare, a exprima ceea ce au observat, a formula concluzii, a dezvolta rezultate teoretice. În cadrul *Aplicării* (corespunde etapelor de *Reflecție* și *Extindere*) elevul are posibilitatea să realizeze conexiuni interdisciplinare, să facă un transfer de cunoaștere și să aplice cele învățate în alte contexte, înțelegînd astfel utilitatea, funcționalitatea cunoștințelor achiziționate pe parcursul unității de învățare.

Organizarea procesului educațional la Educația civică în baza unității de învățare (UI), presupune ca fiecărei lecții din cadrul UI să-i corespundă, cu preponderență, o etapă a cadrului, deși este acceptată și varianta ca la fiecare lecție să se treacă prin toate trei etape. Important este ca prin parcurgerea acestor etape cadru, la o lecție sau la un ciclu tematic (unitate de învățare), să se obțină rezultatul preconizat al învățării centrate pe competențe, adică învățare nu numai pentru *a ști*, dar și pentru *a ști să faci*, teoretic și practic, iar prin aceasta *a ști să fii, să devii, să trăiești împreună cu alții*.

IV. CORELAREA COMPETENȚELOR – SUBCOMPETENȚELOR – CONȚINUTURILOR – TIPURILOR DE ACTIVITĂȚI

A. Modul de reflectare a celor zece domenii de competențe - cheie transversale și transdisciplinare pentru treapta liceală de curriculumul de Educație civică.

La o analiză a curriculumului de Educație civică constatăm că șase competențe-cheie sunt vizate direct prin studiul Educației civice:

- **Competențe de a învăța să înveți**

Curriculumul prezintă modalități optime de atingere a acestui domeniu de competențe prin disciplina Educație civică. Competența respectivă a fost derivată în două competențe specifice: *Aplicarea achizițiilor intelectuale specifice domeniului civic pentru investigarea/ aprecierea unor fapte, evenimente, procese din viața cotidiană și Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.*

- **Competențe de autocunoaștere și autorealizare**

Acestui domeniu de competențe îi corespunde competența specifică: *Valorificarea oportunităților de creștere personală, dezvoltare pentru carieră și de încadrare în cimpul muncii.*

- **Competențe interpersonale, civice și morale**

Considerăm că acestui domeniu de competențe-cheie îi sunt asociate cele două competențe specifice: *Valorizarea în cotidian a respectului față de valorile naționale și europene, față de lege și Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.*

- **Competențe acțional-strategice**

În baza acestui domeniu de competențe au fost particularizate competențele specifice:

Aplicarea achizițiilor intelectuale specifice domeniului civic pentru investigarea/ aprecierea unor fapte, evenimente, procese din viața cotidiană; Valorificarea oportunităților de creștere personală, dezvoltare pentru carieră și de încadrare în câmpul muncii; Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.

- **Competențe antreprenoriale**

Acest domeniu de competențe va fi dezvoltat la Educația civică prin competențele specifice:

Valorificarea oportunităților de creștere personală, dezvoltare pentru carieră și de încadrare în câmpul muncii; Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.

- **Competențe culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori)**

Pentru dezvoltarea acestui domeniu de competențe la Educația civică, este proiectată competența specifică *Valorizarea în cotidian a respectului față de valorile naționale și europene, față de lege.*

Alte patru domenii de competențe -cheie transversale sunt vizate indirect prin studiul Educației civice, acestea fiind:

- Competențe de comunicare în limba maternă și în limba română.
- Competențe de comunicare într-o limbă străină.
- Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie.
- Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC).

Dezvoltarea acestor competențe se va realiza indirect prin diverse activități de învățare și evaluare, prin valorificarea eficientă a unor resurse procedurale atât la orele de Educație civică cât și în cadrul activităților extrașcolare și comunitare.

B. Modul de asociere a competențelor specifice cu unitățile de învățare

Curriculumul de Educație civică la liceu a fost elaborat în variantă modulară, respectându-se coerența pe verticală și pe orizontală. Modulele sunt proiectate astfel, încât să corespundă următoarelor cerințe:

- să vizeze formarea unor competențe/ subcompetențe clar definite;
- să propună strategii educaționale în vederea orientării elevului pentru învățare și/sau a profesorului pentru dirijarea învățării.
- să poată fi abordat din perspectivă interdisciplinară/ transdisciplinară.
- să conțină tematici actuale care să corespundă nevoilor de formare ale elevilor.

Curriculumul de Educație civică este structurat pe patru module, în baza principiului concentric:

Modulul 1 Omul – ființă socială.

Modulul 2 Legea – instrument de protecție a persoanei.

Modulul 3 Viața și sănătatea – valori personale și sociale.

Modulul 4 Creșterea personală și orientarea pentru carieră.

Profesorul va identifica, în baza modulelor, unitățile de învățare.

La o examinare a tematicilor modulelor, putem stabili coraportul: *competențe specifice – modul.*

Chiar dacă aceeași competență poate fi dezvoltată (mai mult sau mai puțin) prin toate modulele, totuși, putem stabili o delimitare convențională în acest sens (vezi tabelul)

Competența specifică	Modulul / modulele asociate
1. Aplicarea achizițiilor intelectuale specifice domeniului civic pentru investigarea/ aprecierea unor fapte, evenimente, procese din viața cotidiană	Omul – ființă socială. Creșterea personală și orientarea pentru carieră.
2. Valorificarea oportunităților de creștere personală, dezvoltare pentru carieră și de încadrare în câmpul muncii.	Creșterea personală și orientarea pentru carieră. Omul – ființă socială.
3. Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.	Legea – instrument de protecție a persoanei. Viața și sănătatea – valori personale și sociale.
4. Valorizarea în cotidian a respectului față de valorile naționale și europene, față de lege.	Legea – instrument de protecție a persoanei. Viața și sănătatea – valori personale și sociale.

Cunoscând coraportul dintre competențele-cheie/ transversale și competențele specifice, precum și asocierea *competențe specifice – modul*, putem conchide că valorificarea celor patru module din curriculum vor contribui direct sau indirect la dezvoltarea competențelor specifice treptei liceale de învățământ.

C. Modul de asociere a competențelor specifice cu subcompetențele

Subcompetențele sunt etape ale competențelor specifice pentru un an de studiu. Prin urmare, subcompetențele sunt derivate din competențele specifice, astfel încât, fiind formate / dezvoltate pas cu pas, să conducă, la sfârșit de an / ani de studiu, la achiziționarea de către elevi a competențelor specifice.

Numărul de subcompetențe particularizate diferă în funcție de gradul de generalitate / complexitate a competențelor specifice.

Prezentăm, în tabelul de mai jos, exemple de derivare a subcompetențelor din competențele specifice.

Competență specifică	Exemple de subcompetențe
1. Valorizarea în cotidian a respectului față de valorile naționale și europene, față de lege	<ul style="list-style-type: none"> • Aprecierea demnității și conștiinței naționale ca factor pentru autodezvoltare și autorealizare; • identificarea valorilor pe care le protejează/ promovează dreptul penal, dreptul de procedură penală și dreptul administrativ; • identificarea modalităților de soluționare, prin prisma legii, a situațiilor din domeniul dreptului familiei, al muncii și fiscal; • aprecierea rolului organizațiilor europene în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova. • formularea judecăților de valoare referitor la unitate și diversitate în plan național/ european.

<p>2. Valorificarea oportunităților de creștere personală, dezvoltare pentru carieră și de încadrare în câmpul muncii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea unor proceduri și practici de relaționare cu persoane și instituții în vederea dezvoltării personale și profesionale; • investigarea elementelor indispensabile reușitei în afaceri; • explorarea oportunităților de angajare în câmpul muncii în comunitate; • proiectarea planului individual de acțiuni pentru creștere în carieră; • exersarea dreptului la proprietate și libera inițiativă; • argumentarea importanței vocației și a muncii pentru creștere personală, succesul în carieră.
<p>3. Aplicarea achizițiilor intelectuale specifice domeniului civic pentru investigarea/aprecierea unor fapte, evenimente, procese din viața cotidiană</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formularea judecăților de valoare cu referire la importanța comunicării constructive și a colaborării în familie, comunitate; • aprecierea sănătății ca element de cultură; • analiza interdependenței stării mediului ambiant și sănătatea omului; • argumentarea rolului sănătății personale și sociale pentru calitatea genofondului; • descrierea modalităților de aplicare în cotidian a prevederilor Dreptului penal, a Dreptului de procedură penală, a Dreptului administrativ; • formularea judecăților de valoare referitor la respectarea principiului egalității tuturor în fața legii.
<p>4. Soluționarea de probleme individuale, de grup, comunitare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea soluțiilor pentru un mod de viață sănătos, bazat pe respectarea legii și a normelor morale ale comunității; • aplicarea demersurilor de promovare a ideilor / acțiunilor de integrare europeană a Republicii Moldova; • identificarea mecanismelor legale de protecție a sănătății și a serviciilor specializate de informare în domeniu; • proiectarea acțiunilor de menținere a relațiilor interpersonale durabile; • propunerea sugestiilor/modalităților de exercitare a calității de cetățean.

C. Modul de asociere a subcompetențelor cu conținuturile recomandate

Pentru a forma/ dezvolta o competență/ subcompetență profesorul va selecta din curriculum sau din alte surse recomandate conținuturi adecvate și le va transpune didactic prin intermediul strategiilor și a activităților de învățare.

În tabelul ce urmează prezentăm modele de asociere a subcompetențelor cu diverse conținuturi.

Subcometențe	Conținuturi (detalieri)
<ul style="list-style-type: none"> • Aprecierea demnității și conștiinței naționale ca factor pentru autodezvoltare și autorealizare 	<p>Demnitatea umană. Identitatea și demnitatea umană. Demnitatea națională. Conștiința națională.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Proiectarea acțiunilor de menținere a relațiilor 	<p>Durabilitatea relațiilor interpersonale. Maturitatea fizică, psihologică și socială a persoanei. Pregătirea pentru viața</p>

<p>interpersonale durabile</p> <ul style="list-style-type: none"> • Determinarea raportului nivel de cultură a persoanei/ a comunității – starea de sănătate • Identificarea modalităților de soluționare, prin prisma legii, a situațiilor din domeniul dreptului familiei, al muncii și fiscal • Exersarea dreptului la proprietate și libera inițiativă • Argumentarea importanței vocației și a muncii pentru creștere personală și succesul în carieră • Formularea judecăților de valoare referitor la respectarea principiului egalității tuturor în fața legii • Identificarea compatibilității legilor naționale cu cele europene. 	<p>de familie. Parentalitatea. Comunicarea și responsabilitatea în relații de cuplu.</p> <p>Sănătatea și cultura. Igiena muncii intelectuale și fizice. Cultura alimentării și starea de sănătate. Valori și conflicte de valori. Aspecte bioetice.</p> <p>Dreptul familiei. Noțiuni generale despre Dreptul familiei. Căsătoria. Condițiile de încheiere a căsătoriei. Dreptul muncii. Posibilități de angajare la muncă în țară și peste hotare. Contractul individual de muncă. Dreptul fiscal. Sistemul fiscal al Republicii Moldova. Importanța plății taxelor.</p> <p>Proprietatea și libera inițiativă. Elemente de inițiere a unei afaceri. Factori de creștere economică într-o afacere. Raportul cerere – ofertă.</p> <p>Învățarea permanentă. Proiectul de dezvoltare personală și profesională. Alternative educaționale și profesionale. Alegerea profesiei în condițiile economiei de piață. Egalitate de șanse pentru creșterea în carieră.</p> <p>Persoana și exercitarea calității de cetățean. Răspunderea juridică. Egalitatea în fața legii. Cauzele și consecințele unor discriminări din societate. Modalități de prevenire a discriminării.</p> <p>Republica Moldova - parte a civilizației europene. Legi naționale și legi europene. Acțiunea legii la nivel național și european.</p>
--	---

D. Modul de corelare a subcompetențelor, conținuturilor și tipurilor de activități de învățare și evaluare

Profesorul de Educație civică va selecta din curriculum sau va propune el însuși activități de învățare și evaluare care vor fi utilizate la ore în scopul formării/ dezvoltării de competențe. Aceste activități vor fi corelate adecvat cu conținuturile. Mai jos prezentăm câteva exemple de corelare pe orizontală a subcompetențelor, conținuturilor și activităților de învățare și evaluare.

Subcompetențe	Conținuturi (detalieri)	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> • Soluționarea prin prisma legii a situațiilor din domeniul dreptului civil 	<p>Noțiuni generale despre Dreptul civil. Raportul juridic civil.</p> <p>Dreptul de proprietate. Formele de proprietate și utilizare a bunurilor. Protecția dreptului de proprietate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza comparativă a normelor de drept civil cu cele morale; • exerciții de rezolvare, în baza legii, a unor situații de conflict

<ul style="list-style-type: none"> • Formularea judecăților de valoare referitor la respectarea principiului egalității tuturor în fața legii • Identificarea compatibilității legilor naționale cu cele europene • Aprecierea sănătății ca element de cultură • Analiza interdependenței stării mediului ambiant și sănătatea omului • Identificarea mecanismelor legale de protecție a sănătății și a serviciilor specializate de informare în domeniu 	<p>Moștenirea legală și testamentară. Atitudini față de proprietate.</p> <p>Persoana și exercitarea calității de cetățean. Răspunderea juridică. Egalitatea în fața legii. Cauzele și consecințele unor discriminări din societate. Modalități de prevenire a discriminării.</p> <p>Ațiunea legii la nivel național și european. Republica Moldova – parte componentă a civilizației europene. Legile naționale și legile europene.</p> <p>Sănătatea – element de cultură. Viața și conflictul de valori. Aspecte bioetice. Raportul dintre starea mediului ambiant și sănătatea populației. Sănătatea personală și socială – condiție a calității genofondului. Factorii care afectează sănătatea.</p> <p>Reglementări legale privind protecția sănătății. Polița de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru diferite categorii de populație. Mecanisme de reglementare.</p>	<p>specifice domeniilor de drept civil;</p> <ul style="list-style-type: none"> • exerciții de analiză a formelor de proprietate și utilizare a bunurilor. • Vizite de studiu în comunitate; • studii de caz pe marginea problemelor cu privire la funcționarea legii în comunitate; • discuții – panel. • Întâlniri cu persoane-resursă; • discuții, dezbateri privind compatibilitatea legilor naționale cu cele europene; • studii de caz; • Întâlniri cu persoane – resursă pentru a analiza importanța vieții, în toate formele de existență; • exerciții de analiză a calității relațiilor omului cu natura; • mini-proiecte cu acțiuni de ameliorare a stărilor de sănătate; • vizite de studiu la serviciile teritoriale de asigurare medicală.
---	--	---

V. STRATEGII DIDACTICE DE PREDARE- ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Spre deosebire de ediția precedentă a curriculumului de Educație civică, unde era componenta *sugestii metodologice și de evaluare*, în varianta modernizată este propusă componenta *strategii didactice de predare-învățare-evaluare*. Considerăm această formulare mai reușită, strategia reprezentând un ansamblu de forme, metode și mijloace tehnice și principiile de utilizare a lor, cu

ajutorul cărora se vehiculează conținuturile în vederea dezvoltării/ formării subcompetențelor/ competențelor.

Trecerea la învățarea centrată pe formarea de competențe solicită o abordare specială a strategiilor didactice, astfel încât acestea să faciliteze:

- crearea situațiilor de motivare a elevului pentru învățare;
- oferirea de oportunități fiecărui elev de a-și valorifica experiența individuală, potențialul intelectual, aptitudinile personale, tipurile de inteligență dominante;
- stimularea capacității de argumentare și de identificare a alternativelor;
- favorizarea accesului la cunoaștere prin forțe proprii;
- stimularea atitudinii reflexive asupra propriilor demersuri de învățare;
- încurajarea independenței cognitive și a autonomiei în învățare;
- formarea la elevi a unor atitudini și comportamente corespunzătoare valorilor naționale, general-umane și democratice.

Cadrele didactice au o experiență apreciabilă de utilizare a strategiilor didactice moderne, de adaptare a acestora la specificul orelor de Educație civică. În contextul învățării centrate pe formarea de competențe este important ca strategiile didactice să fie *relevante*, adică să fie construite în baza unor situații reale din viața clasei, a școlii și comunității; să fie *inductive* - elevii rezolvă probleme, iau decizii pe marginea unor cazuri/ probleme concrete, ca mai apoi să facă generalizări și pentru alte situații; să fie *active* - elevii învață prin acțiune, realizează activități în folosul comunității; să fie *bazate pe colaborare*, adică să se desfășoare activități în grupuri și prin cooperare; să fie interactive - să se organizeze pe baza unor discuții dirijate și a unor dezbateri; să fie *critice* - elevii sunt încurajați să-și expună punctele de vedere, să argumenteze.

Trecerea la pedagogia centrată pe competențe presupune respectarea unor exigențe ale învățării de durată, cum ar fi: utilizarea unor strategii didactice care să pună accent nu doar pe acumularea de cunoștințe, ci și pe formarea/ consolidarea continuă a deprinderilor; să contribuie la dezvoltarea capacității de autoevaluare, a spiritului reflexiv și a autoexigenței. Folosirea strategiilor interactive bazate pe alternarea formelor de activitate individuală, în perechi și în grupuri mici, va contribui la formarea la elevi a abilităților de cooperare.

Profesorul va construi strategia didactică în funcție de:

- subcompetențele care urmează a fi formate/ dezvoltate.
- particularitățile de vîrstă ale elevilor,
- specificul clasei;
- experiența și factorii de personalitate ai profesorului;
- subiectul lecției;
- resursele utilizate;
- formele de organizare;
- tipul lecției.

Cadrele didactice vor orienta demersul de predare-învățare al elevilor în perspectiva înțelegerii conexiunilor între: *a învăța să știi /să cunoști, a învăța să faci, învăța să fii , a învăța să muncești cu ceilalți, a învăța să te transformi pe tine și să schimbi societatea.*

Pentru realizarea acestui deziderat, elevii vor fi dirijați să parcurgă traseul *de la informare la acțiune*, care constă din câțiva pași: de la însușirea unui volum de cunoștințe, la formarea capacităților de analiză a informațiilor, de apreciere și exprimare a opiniei personale. Mai apoi elevii vor învăța cum să identifice probleme și să ia decizii, cum să-și formeze atitudini valorice. Ulterior vor învăța cum să inițieze activități în cooperare, cum să elaboreze și să implementeze proiecte individuale și proiecte de acțiuni în folosul comunității.

Pentru ca elevii să parcurgă cu succes acești pași, profesorul va aplica strategii care vor forma treptat cunoștințele, capacitățile, atitudinile, pe care le implică subcompetența/competența dată. De exemplu, pentru început profesorul va aplica strategii care facilitează informarea, documentarea despre anumite subiecte/ problematice, apoi strategii care facilitează simularea unor procese/ interacțiuni sau a activității unor persoane/ instituții etc. Ulterior, va valorifica strategii care facilitează identificarea unor probleme, nevoi, dorințe de dezvoltare personală/ comunitară și strategii care facilitează elaborarea și implementarea de proiecte de creștere personală/ de acțiuni în folosul comunității.

Este foarte important ca profesorul, aplicând anumite strategii, să valorifice eficient *teoria inteligențelor multiple* (inteligența verbal-lingvistică; inteligența logico-matematică; inteligența vizual – spațială; inteligența corporal-chinestezică; inteligența naturalistă; inteligența interpersonală; inteligența intrapersonală; inteligența existențială).

Sugerăm cadrelor didactice să aplice pe larg metoda *Folosirea resurselor comunității*, organizând vizite pe teren la diverse instituții și întreprinderi, desfășurând întâlniri cu reprezentanții autorităților publice locale și ai societății civile, sau invitând la școală persoane din comunitate/ specialiști în anumit domeniu.

Se recomandă, totodată, ca la aplicarea strategiilor să se țină seama de experiența elevilor. Tehnologia desfășurării procesului didactic va fi construit pe premisa: *ceea ce știm determină ceea ce putem învăța*.

În ceea ce privește evaluarea la disciplina Educație civică, profesorii sunt încurajați să aplice strategii axate atât pe evaluarea produsului, cât și pe evaluarea procesului, or, profesorul trebuie să știe cum a ajuns elevul la o anumită performanță, sau dacă nu a ajuns – care sunt cauzele. Un instrument eficient de evaluare în acest sens este matricea de evaluare pentru diverse produse realizate de elev (proiect, portofoliu, eseu, poster etc.). Aplicarea matricei de evaluare va fi mai eficientă dacă elevii vor fi implicați în elaborarea criteriilor și a indicatorilor și dacă își vor autoevalua și evalua reciproc produsele realizate, or, acest fapt va spori capacitatea de reflecție a elevului la propria învățare.

Strategiile de evaluare aplicate vor avea funcția de consolidare a rezultatelor /performanțelor, de înțelegere de către elevi a propriilor posibilități, de orientare socială pozitivă, de formare a unor abilități și de stimulare a interesului pentru implicare activă în viața comunității.

Prestația elevilor în cadrul disciplinei Educația civică va fi evaluată prin prisma valorilor promovate în cadrul disciplinei. Vor fi utilizate în cea mai mare parte strategii alternative de evaluare: portofoliu, jurnal reflexiv, expoziție foto, proiect de acțiune în folosul comunității, proiect de cercetare în comunitate, expoziție muzeistică, eseu reflexiv, minicercetare, discurs public, prezentarea, fișă de personaj, autoevaluarea, evaluarea reciprocă etc.

Evaluarea se va realiza printr-un sistem de activități cu scopul de a constata unele judecăți de valoare și a stimula formarea corectă a acestora la elevi, dar și cu scopul de a estima cât de adecvat este comportamentul elevilor raportat la judecata de valoare.

Evaluarea va reflecta în același timp relația de parteneriat dintre elev-profesor, elev-elev și va permite feed-back-ul reciproc.

VI. PROIECTUL UNEI UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE LA EDUCAȚIA CIVICĂ. PROIECTUL UNEI LECȚII CA ELEMENT OPERAȚIONAL SUBORDONAT UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Unitatea de învățare: Ce înseamnă a fi cetățean Cl.XII 4 ore

Data	Subcompetențe	Conținuturi (detalii)	Activități de învățare	Resurse (materiale, procedurale, de timp)	Evaluare	Obs.
7.09. Lecția 1	Propunerea sugestiilor/ modalităților de exercitare a calităților de cetățean	1. Persoana și exercitarea calității de cetățean	1. Elevii identifică situații din viața reală cu privire la exercitarea calității de cetățean de către unii membri din comunitate. 2. Elevii examinează și analizează în grup studii de caz privind modul nesatisfăcător/ exemplar de exercitare de către persoane a calității de cetățean. 3. Elevii stabilesc posibile cauze care împiedică exercitarea la nivelul convenit a calității de cetățean.	10 min. Metoda discuție la manej 20 min. Metoda cazului. Lucru în grup. Fișe cu studii de caz (5) 10 min. Metoda celor 5 De ce? Poster. Lucru în grup	Observarea PRES Prezentare	
14.09. Lecția 2	Propunerea sugestiilor/ modalităților de exercitare a calităților de cetățean	2. Cetățenie proactivă	1. Elevii realizează o scriere liberă: ce înseamnă a fi cetățean proactiv? 2. Elevii lucrează în grup cu un set de materiale cu genericul <i>Cetățean proactiv vs cetățean pasiv</i> (text problematizat, imagini, secvențe video, scheme, secvențe de document). 3. Elevii revin la scrierea liberă și o completează, reieșind	10 minute Metode: Scriere liberă G/P/P 25 minute Metoda Ghidul pentru învățare	Evaluare reciprocă Jurnal reflexiv	

<p>21/28.09 Lecția 3- 4</p>	<p>Propunerea sugestiilor/ modalităților de exercitare a calităților de cetățean</p>	<p>3-4.Cetățenia și alegerile: art. 17, 18 din Constituția Republicii Moldova</p>	<p>din cele aflate/ înțelese la oră.</p> <p>1. Elevii se află în vizită de documentare la primărie și discută/ interviează reprezentanți ai APL privind modul de participare a membrilor comunității la alegerile locale/ republicane. Elevii examinează/ studiază datele statistice care prezintă dinamica participării cetățenilor din comunitate la alegeri. În partea de final a vizitei elevii participă la o masă rotundă de totalizare la care sunt prezenți mai mulți reprezentanți APL.</p> <p>2. Elevii studiază Constituția Republicii Moldova, art. 17, 18 cu privire la alegeri. Elevii participă la o discuție - panel cu tema <i>Ce înseamnă a fi cetățean ?</i></p>	<p>10 minute Scriere liberă. Bulgărele de zăpadă</p> <p>45 minute Metode: Folosirea resurselor comunității</p> <p>Interviu</p> <p>Lucru cu surse</p> <p>Masa rotundă</p> <p>45 min.</p> <p>Lucru cu documentul</p> <p>Discuție-panel</p>	<p>Jurnal reflexiv</p> <p>Fișa de observare</p> <p>Jurnal reflexiv</p> <p>Jurnal reflexiv</p>	<p>Vizita va fi pregătită din timp</p>
--	--	---	---	--	---	--

VII. RECOMANDĂRI METODICE DE UTILIZARE RESURSELOR DIDACTICE

În scopul implementării calitative a curriculumului modernizat, profesorul de Educație civică va utiliza o gamă variată de surse (recomandate în curriculum și în Scrisoarea metodică) acestea incluzând: manuale, ghiduri metodologice, planșe didactice, documente, acte normative precum și literatură tematică suplimentară. De asemenea, vor fi valorificate dotările din cadrul proiectului ECMRM.

Activitate
Curriculumul modernizat la Educația civică: analiza componentelor structurale.
Concepția didactică a disciplinei

ETAPELE DE ACTIVITATE	MOD DE DESFĂȘURARE	RESURSE	TIMP
Evocare	<p>Grupurile primesc mai multe fișe cu componentele structurale ale curriculumului de Educație civică. Fișele sunt amestecate și nu conțin denumirea componentelor. Grupurile urmează să dea titlu fiecărei componente și să aranjeze fișele în ordinea în care cred că trebuie să fie în curriculum. Fișele se lipesc cu scotch pe o coală de hârtie A1 (anterior participanții desenează pe coală un model de construcție, deoarece curriculumul tot se aseamănă cu o construcție – de la fundament pînă la acoperiș); fișele sunt lipite corespunzător. (Metoda: <i>Popularea blocului</i>).</p> <p>Prezentări. Comentarii. Se decide asupra unei variante comune a construcției.</p>	<p>Fișe cu componentele curriculumului</p> <p>Poster, carioca, scotch</p>	15 min.
Realizarea sensului	<p>1. Grupurile primesc cîte un exemplar (sau două) de curriculum la Educația civică. Examinează per ansamblu structura. Compară cu produsul lor.</p> <p>2. Grupurile lucrează cu componentele: Preliminarii și Concepția didactică a disciplinei. Grupurile vor extrage cîte o cartelă pe care va fi scrisă sarcina de lucru:</p> <p>Cartela 1: Prezentați principiile Educației civice (1 -3) printr-o pantonimă/ sculptură colectivă.</p> <p>Cartela 2: Prezentați principiile Educației civice (4 -6) printr-o pantonimă/ sculptură colectivă.</p> <p>Cartela 3: În baza Preliminariilor, identificați, cel puțin, 3 elemente de noutate ale curriculumului modernizat la Educația civică.</p> <p>Cartela 4: Studiați componenta <i>Concepția didactică a disciplinei</i>, conducîndu-vă de <i>Ghidul pentru învățare</i>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Numiți cele 5 dimensiuni pe care se axează disciplina Educație civică. 2. Argumentați că scopul major al disciplinei Educație civică înglobează dimensiunile enunțate. 3. Determinați, cel puțin, trei argumente vizînd actualitatea disciplinei. <p>Cartela 5: Studiați componenta <i>Concepția</i></p>	<p>Curriculum la ed. civică</p> <p>5 cartele cu întrebări</p>	<p>5 min.</p> <p>10 min. pregătire, cîte 5 min pentru prezentare și cîte 3 minute pentru completarea fișei de autoevaluare: Total: 50 minute.</p>

	<p><i>didactică a disciplinei, conducându-vă de Ghidul pentru învățare:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stabiliți, în baza componentei Concepția didactică a disciplinei, posibile module ale disciplinei Educația civică. 2. Ținând cont de specificul disciplinei, considerați că modulele didactice ar putea corespunde cerințelor proiectate în concepția disciplinei? Argumentați. 3. Determinați, cel puțin, trei argumente vizând actualitatea disciplinei. <p>Prezentări.</p>		
Reflecție	<p>După fiecare prezentare participanții completează în caiet o fișă de autoevaluare, răspunzând la întrebările:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Ca urmare a acestei prezentări am aflat</i>; 2. <i>Cred că în activitatea de predare / învățare / evaluare la Educație civică ar fi bine să țin cont de</i> <p>Prezentări prin rotație.</p>		

Activitate

Curriculumul modernizat la Educația civică: sistemul de competențe prezentate în curriculumul de Educație civică

ETAPELE DE ACTIVITATE	MOD DE DESFĂȘURARE	RESURSE	TIMP
Evocare	Grupurile discută și propun o listă de competențe specifice ale disciplinei <i>Educație civică</i> , ținând cont de competențele-cheie (europene) și repererele conceptuale ale disciplinei. Prezentări.	Poster carioca	20 min.
Realizarea sensului	1. Grupurile studiază lista de competențe-cheie/transversale și stabilesc asemănarea și deosebirea de competențele – cheie (europene). Prezentări. 2. În baza studiului individual, participanții iau cunoștință de competențele - cheie/transversale pentru treapta liceală. Discuții în grupul mic asupra celor aflate. 3. Grupurile lucrează cu fișa <i>Competențe școlare vizate direct și indirect prin studiul Educației civice</i> (fișa nu este completată, decid grupurile cum s-o completeze). Prezentări. Grupurile primesc varianta completată a fișei și compară. 4. Grupurile studiază componenta <i>Competențe specifice ale disciplinei Educație civică</i> . Compară cu lista de competențe elaborate la începutul sesiunii.	Componenta din curriculum Fișă Componenta din curriculum	35 min.
Reflecție	5. Grupurile scriu cu creionul în dreptul fiecărei competențe specifice numărul competenței - cheie/transversale de la care a derivat respectiva competență. Prezentări. Comentarii. Concluzii.	Componenta din curriculum	25 min.